

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Toimetulekutoetuse järelevalve

Inna Tamm
järelevalve peaspetsialist
kvaliteediosakond

Järelevalve algus seoses TTT-ga

Alates 2018 korraldab Sotsiaalkindlustusamet riiklikku ja haldusjärelvalvet riigieelarvest finantseeritavate KOV kaudu makstavate sotsiaaltoetuste üle.

SKA KVO alustas järelevalve süsteemi ja kontrollmehhanismi väljatöötamist:

- **Oli vaja metoodikat, mis arvestaks**
 - TTT-ga seotud uute regulatsioonidega
 - haldusreformist tingitud muutustega
- **Aitaks ühtlustada varasemate järelevalvete praktikaid**
- **STAR-i põhise järelevalve võimalused**

KVO tugi ja eesmärk järelevalves

TTT määramise ja maksmise üle tehtava riikliku ja haldusjärelevalve otsesed eesmärgid:

- järelevalve TTT määramise ja maksmise õiguspärasuse üle ning riskide ennetamiseks ja kõrvaldamiseks vastavalt SHS § 131-135 ning § 9 ja § 15,
- järelevalve TTT määramise ja maksmisega seotud menetluse õiguspärasuse ja efektiivsuse üle vastavalt SHS, SÜS ja HMS sätestatud nõuetele,
- järelevalve TTT kui sotsiaalkaitse abimeetme eesmärgipärasuse, tulemuslikkuse ja otstarbekuse üle vastavalt SÜS § 2.

TTT määramise ja maksmise üle tehtava riikliku ja haldusjärelevalve laiemad eesmärgid:

- tööst ülevaate saamine,
- ohtude ja riskide väljaselgitamine,
- vigade tuvastamisel käitumise muutmine,
- KOV nõustamine ja arenguvõimalustele kaasaaitamine,
- üldtunnustatud kvaliteedipõhimõtteid arvestades kompetentsi tõstmine,
- menetluspraktikate ühtlustamine,
- ühetaoliste praktikate rakendamine kaalutusõiguse kasutamisel.

TTT määramise ja maksmise õiguslikud alused (1)

1. Sotsiaalhoolekande seaduse (SHS)

- § 3 lg 1 p 2 sotsiaalhoolekande põhimõtted
- § 9 ja § 15 juhtumikorraldus, hindamiskohustus
- § 131-135 toimetulekutoetuse määramine ja maksmine
- § 156 lg 1 ja 2 toimetulekutoetuse rahastamine
- § 157 lg 1 ja lg 3 riiklik ja haldusjärelevalve
- § 141 lg 1 p1, lg 2 p 3 ja 4, § 142¹, § 144 lg 1 p 1 ja p 12 - andmekogu
- § 2 sotsiaalseadustiku üldosa seaduse kohaldamine

TTT määramise ja maksmise õiguslikud alused (2)

2. Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse (SÜS)

- § 3 lg 6 HMS kohaldamine sotsiaalseadustikus
- § 12 lg 1 p 1 hüvitise liigid, makstav rahaline hüvitis
- § 21 põhikohustused hüvitise taotlemisel ja saamisel
- § 22 vastutus kohustuse rikkumise korral
- § 23 hüvitise andmine
- § 24 lg 2 taotlemine, infosüsteemi kaudu
- § 26 hüvitise andmine või hüvitise andmisest keeldumine (haldusakt)
- § 27 hüvitise andmise või hüvitise andmisest keeldumise teatavakstegemine
- § 31-35 alusetult saadu tagastamine

TTT määramise ja maksmise õiguslikud alused (3)

3. Haldusmenetluse seadus (HMS)

- § 14 taotlus
- § 15 puudused taotluses
- § 51 haldusakti mõiste
- § 38 lg 3 tõendid

4. Sotsiaalteenuste – ja toetuste andmeregistri põhimäärus

5. 2020.aasta riigieelarve seadus § 3 lg 1 – kohaliku omavalitsuse üksusele tasandus- ja toetusfondi vahendite jaotamise põhimõtted + toetusfondi määrus

SKA üldine järelevalve protsess

Järelevalve teostamine sõltuvalt eesmärgist:

➤ TTT järelevalve on reegina preventatiivne, plaaniline järelevalve

Preventatiivse järelevalve teates on kirjas aeg (ajavahemik), millal toimub paikvaatlus, mille raames vesteldakse töötajatega, juhtkonnaga, koostööpartneritega.

Vestlusel räägitakse sellest, kuidas teenust osutatakse (toetust makstakse), vajadusel vaadeldakse dokumente, mida ette ei teatud küsida, tutvutakse toimikutega, võimalusel antakse tagasisidet eelanalüüsiks saadetud dokumentide.

2018-2019 teostatud toimetulekutoetuse määramise ja maksimisega seotud järelevalve oli valdavalt plaanitud kompleksjärelevalve osa.

➤ Juhtumipõhine järelevalve

Kodaniku pöördumine (kiri, teade, kaebus, infopäring) on sisendiks - selgitatakse konkreetse juhtumiga seotud asjaolud, tutvutakse dokumentatsiooniga, osapoolte selgitustega. Seejärel toimub pöörduja suunamine teenuseosutaja juurde, eelnevalt abistades seadusest tulenevate §-de mõistmisel.

KOV puhul juhtumipõhist järelevalvet ei tee, pigem otsime süsteemseid häireid.

2019 näiteid, kus kodaniku kiri on sisendiks:

- § 132 lg (1) isiku tegelikult elukoha tõlgendamise küsimus, sellega seotud dokumentatsioon
- Pere koosseisu määramine
- Sissetulekute ja eluasemekulude arvestamine, kahtlus, et toetust on määratud valesti, kaalutusotsust ei kasutatud
- Laenu arvestamine sissetulekute hulka

Oluline

- Registreerida ja menetleda alati kõik pöördumised avaldused (koostada ka negatiivne otsus ja teavitada edasikaebamise õigusest)
- Hinnata TTT saamiseks pöördunud isiku ja tema pere abivajadust laiemalt, pakkuda TTT kõrval ka muid toimetulekut soodustavaid teenuseid
- Kavandada, millal on otstarbekas koostada kliendile juhtumiplaan
- Dokumenteerida ja sisestada osutatud abistamise toimingud
- Kasutada STAR-i kliendimärkmikku
- Kaalutlusotsuse kasutamine, alusetult saadu tagasinõudmine
- Mitte unustada, et TTT on ajutine meede

Järelevalve eesmärgid aastal 2020 seoses TTT-ga

- Efektiivsus järelevalve läbiviimisel
- Plaanipärasus
- Riskimudeli katsetamine, kasutamine
- Riskimudeli arendamine (toetudes statistiliste andmete analüüsile, uurida kõrvalekaldeid, leida täpsemaid indikaatoreid süsteemsete vigade tuvastamiseks)
- Paberivaba järelevalve

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Täna kuulamast!

Inna Tamm

Inna.tamm@sotsiaalkindlustusamet.ee